

"בישראל, מדינה שמייצרת הרבה חדשות, צריך להיאבק על סיפור בריאות"

יום עיון ראשון מסוגו שיזמה הרשות השניה ניסה לעשות סדר בסיקור תחומי הרפואה והמדע ולוודא שהמערכות מקפידות על מהימנות הנתונים והמומחים שהן מציגות. כתבי הבריאות התייצבו וניסו להשיב על השאלה הפילוסופית הקדומה: האם האוביקטיביות נחוצה?

תגיות: אה מדז'בוז', הילה אלרואי, יואב אבן, בריאות

נועה פרייס

יום רביעי, 25 במאי 2016, 14:58

✉ g+ t שתף f

אה מדז'בוז' ופרופ' אילת ברעם צברי (צילום: מערכת וואלה! NEWS)

"האינטרס הציבורי מחייב אמינות מרבית ומקצועיות ללא רבב בסיקור נושאי מדע ובריאות - לא פחות מתחומי הביטחון, הכלכלה והפוליטיקה"

בשבוע שעבר ג'ון אוליבר הרים את הכפפה וקרע לגזרים את התקשורת האמריקאית שהולכת שבי אחרי כל כותרת של "מחקר מדעי", גם כשבחלק גדול מהמקרים מדובר במידע חלקי מאוד עד כדי הטעיות מכוונות מראש. בעוד שבסוגיות כמו ביטחון, כלכלה ופוליטיקה התקשורת דורשת מקדם אמינות גבוה יחסית, תחומי הסיקור של מדע ורפואה עדיין סובלים משטחיות ולעיתים גם מחדירה של תכנים שאינם מקצועיים במסווה של תוכן מקצועי.

ביוזמת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו נערך שולחן עגול ויום עיון בו השתתפו רבים מהעוסקים בתחום ובהם כתיבי הבריאות של חדשות 2 ו-10 יואב אבן והילה אלראי בהתאמה, עורך "העולם הבוקר" תום כספי, כתב המדע של "ידיעות אחרונות" דודי גולדמן, מנכ"לית "מדעת" אדוה לוטן, נדב פיאניק, איתי נבו ממכון דוידסון, ורדה רזיאל ז'קונט, ד"ר קרן לנדסמן ואחרים. המטרה שלשמה התכנסו כולם הייתה לגבש בחשיבה משותפת כללים שיוכלו לסייע למערכות התקשורת השונות להגיש לציבור המאזינים והצופים מידע אמין ומהימן בכל הנוגע לסיקור מדע ורפואה ובה בעת לספק כלים להבחין בין מידע בדוק לבין דיעה, כך לדוגמה בסוגיות של התנגדות לטיפול רפואי.

אזה מדז'בוז' יו"ר הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ומי שהובילה את הדיון אמרה בדבריה: "אנחנו רואים לנגד עינינו את טובת הציבור. רדיו וטלוויזיה היו ונשארו מקור מידע מרכזי בכל מה שנוגע למדע ולרפואה, שני תחומים רגישים, מורכבים ותמיד רלוונטיים לציבור הרחב. לכן, אני רואה אחריות גדולה במיוחד לספק לקהל מידע מדויק ואמין, בטח כשמדובר בתחומים מדויקים מטבעם. אנחנו לא לבד בזירה. הרשתות החברתיות ומנועי החיפוש מספקים מידע באופן ישיר ורחב. על אחת כמה וכמה חשוב שנקפיד על הפרדה בין דעות לבין עובדות. באותה נשימה חשוב להזכיר, רק העורכים והעיתונאים יקבעו מה ראוי לפרסום ומה לא. זה תפקידם ולא תפקידה של הרשות. המטרה שלנו היא לייצר שיח משותף שכולל גם עיתונאים וגם אנשי מדע כדי להבין יחד איך להעביר את המידע הכי מדויק לציבור".

פרופ' אילת ברעם צברי, חברת מועצת הרשות השנייה, ראש קבוצת תקשורת המדע בפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה בטכניון ועיתונאית בעברה, היא שיזמה וארגנה את יום העיון. לדבריה: "נושאי מדע ובריאות משפיעים ישירות על הגוף והחיים של כולנו. בישראל יש פער אדיר בין איכות וכמות המדע וחשיבותו לחברה, ובין כמות ואיכות הסיקור שלו ומקומו בשיח הציבורי, ומצבנו בהקשר זה הרבה פחות טוב ממדינות אחרות ברמה מדעית דומה. הרשות השנייה מייצגת את האינטרס הציבורי והוא לאפשר לציבור לפעול באופן מושכל בקבלת החלטות שישפיעו על סביבתו, ולהבין בקווים כלליים את ההשלכות החברתיות של ויכוחים בין מומחים. האינטרס הציבורי הוא מדע מבוסס ראיות ולא פסאודו-מדע, בריאות מבוססת מדע ולא שרלטנים. אי לכך, האינטרס הציבורי מחייב אמינות מרבית ומקצועיות ללא רבב בסיקור נושאי מדע ובריאות - לא פחות מתחומי הביטחון, הכלכלה והפוליטיקה. הבעיות העיקריות שאני מזהה הן חוסר ביקורתיות והבחנה בין מחקרים טובים ואלו שאינם, הצגת סימטריה מזוייפת של בעד ונגד בהצגת נושאים שיש בהם קונצנזוס מדעי, בחירה מתירנית מאוד של "מומחים" והצגתם בדרך שמקשה על הקהל להבין את מידת הרלוונטיות של מומחיותם לנושא וקבלה ללא ביקורת של טענות פסאודו-מדעיות".

"מקפידים לראיין רק מומחים בתחומם". הילה אלראי ויואב אבן (צילום: יח"צ)

"אנחנו עיתונאים, לא רגולטור"

"אנחנו עיתונאים. לא רגולטור, לא עמותה ולא אנשי מדע ובריאות. התפקיד שלנו הוא לדווח על מה שחדש, חשוב ומעניין. לא לחנך את הציבור ולא לעורר מודעות. יש לנו אחריות עיתונאית לדווח רק דברים נכונים"

הילה אלראי: "כל כתב היה רוצה להכניס למהדורה כמה שיותר ידיעות מהתחום שלו אבל בישראל, מדינה שמייצרת הרבה חדשות, צריך להיאבק על סיפור בריאותי. זה לא תלוי בנו. מכיוון שאני דוברת את השפה הרפואית, כשמתפרסם בתקשורת העולמית מחקר חדש, אני הולכת לקרוא אותו במגזין המקצועי שבו הוא התפרסם כדי להבין עד כמה הוא רציני. באיטמים בחדשות אנחנו מקפידים לראיין רק מומחים בתחומם".

בכנס נשמעו גם קולות אחרים. יואב אבן אמר: "אנחנו עיתונאים. לא רגולטור, לא עמותה ולא אנשי מדע ובריאות. התפקיד שלנו הוא לדווח על מה שחדש, חשוב ומעניין. לא לחנך את הציבור ולא לעורר מודעות. יש לנו אחריות עיתונאית לדווח רק דברים נכונים". אבן הוסיף כי בחירת המראיינים לכתבה מבוססת על מגוון רחב של נימוקים ובכל מקרה נבחרים רק מי שעומדים בכל הקריטריונים המדעיים.

לעומתו אמר דודי גולדמן: "סימטריה ואובייקטיביות לא מועילות בסיקור מדעי ולפעמים הן מזיקות. אסור לתת פתחון פה לבערות מרצון ולדיונים מטורללים במראית עין של סימטריה. אי אפשר לאזן בין רופא מומחה לבין מומחה שאינו מדיציני ושהציבור יחליט. זו הטעייה אקטיבית ומעילה בתפקיד. אי אפשר להביא מקרה רפואי פרטי ולטעת תקוות שווא בקרב חולים במחלות מזוויעות. במדע ורפואה

האוביקטיביות אסורה".

בין משתתפי הכנס היו כאמור נציגים של גופים מדעיים דוגמת מכון דוידסון וארגון "מדעת". אדוה לוטן מנכ"לית ארגון מדעת אמרה: "כשמביאים לתכנית מומחה לחיסונים ומתנגד לחיסונים ולא מעמתים את המתנגדים עם שקרים מובהקים, הדבר יכול לגרום למוות של תינוקות. זה מסוכן". לוטן אף הציעה לחבר בין העמותה לבין עיתונאים ועורכים המבקשים להתייעץ בנושאים מדעיים ורפואיים ולספק להם חוות דעת מקצועית אובייקטיבית בנוגע לאמיתותם של אייטמים בטרם פרסומם.

